



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter Religiosis professis interdictum sit testamentum condere. punct.
12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

religionis praefectas esse, quia illis votis ius acquisit societas in eam voluntatem, ut iura in religione praescripta faceret, cui iuri nequis ex contractu a te invito derogare. Nihilominus verius censetur, utroque casu obligatum esse. Missas ex obligatione stipendij accepti praefere, quia obligatio iustitiae vi potest grauior praefenda est obligationi decencie, & honestatis, ac obligatio faciendi sacra a religione praescripta, est obligatio tantum ex honestate, ut ipsemet Sanch. d. c. 28 n. 23. testatur, vel ad summum ex fidelitate. Ergo praefenda est illi obligatio stipendij accepti, quae est obligatio iustitiae. Neque obstat fundamentum Sanch. Concedo inquam Societatem votis biennij ius in tuam voluntatem acquirere ut sacra in ordine praescripta facias, hoc intelligi debet, ut facias, quando liber a iustitia obligatione existis: si enim non obstante iure religionis contrahere potes obligationem iustitiae ex stipendio accepto, signum est sane hanc obligationem obligationi religionis praefendam esse.

PUNCTUM XII.

Qualiter religionis Professus interdictum sit testamentum concedere.

SUMMARIUM.

1. Absque superioris licentia, nec licite, nec valde possunt religiosi professi testari.
2. Neutriq. q. qui vota biennij in societate emiserunt, testari possunt, sed hi ex superioris licentia.
3. Si absque superioris licentia testentur, valet testamentum, quamuis alij contra sentiant.
4. Coadiutores formati in societate incapaces sunt testandi.
5. Secus Eremitae oblato, q. qui laico vocabulo religiosi nuncupantur.
6. Qui religiosi professi in ordinibus militaribus incapaces sunt testandi.
7. Potestas testandi in equitibus commendataris ad bona patrimonialia, & commendarum extendi. ut.
8. Religiosi equites D. Ioannis capaces sunt testandi.
9. Clerici religiosi horum ordinum, si intra claustrum commorantur incapaces sunt testandi, sed si extra.
10. Superior potens hanc facultatem concedere est solus Paterfamilias.
11. Non potest hac facultas nisi facta dispensatione in voto irrevocabiliter concedi.
12. Bona de quibus est facultas sunt religionis.
13. Extenditur hac facultas ad codicillos.

Regula certissima est religiosos professos nec licite, nec valde testari posse. Dicitur in Auth. ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. c. 2. Quia ingrediens. 19. q. 3. & tradunt omnes Doctores. Ratio est manifesta, quia religiosi absque superioris facultate interdicta est bonorum temporalium dispositio. Deinde nihil habent proprium, quod possint in alium transferre. Quod si aliquis secularis eis cederat, ut de eius bonis via testamenti disponant, ea dispositio absque superioris facultate nulla est, quippe est facta nomine proprio cuius religiosi professi incapaces sunt, ut ex supradictis textibus liquet, & tradit Nau. comm. 2. n. 57. de Regul. Sanch. li. 7. sum. c. 3. n. 6. Ex tenditurque haec prohibitio ad codicillos, quia codicillus pars est testamenti, illiusque defectum supplet, ideoque impotens testari capacitate habet codicillos conlendi, ut bene tradit. Gloss. verbo test. ex text. in l. Divus. §. codicillos ff. de iure codicillorum, & notant Greg. Lop. leg. 13. tit. 1. p. 6. & leg. 12. eodem part.

2. Dixi hanc incapacitatem testandi religiosi professis impositam esse, ut indicare nouitios ab hac incapacitate excludi, hi enim testari possunt etiam absque superioris licentia, quia libera suorum bonorum dispositionem habent. Item qui in Societate vota biennij tantum emiserunt, quia esto sint proprie religiosi non sunt professi, & retinent bonorum suorum dominium, ac proinde subrelata prohibitione Text. in cap. ingrediens. non comprehenduntur. At quia bonorum suorum liberum usum non habent, sed pendentes a voluntate superioris; ea de causa illicitum illis est absque eius licentia testari.

3. Si tamen nulla superioris requisita licentia testentur, non defunt Doctores qui sentiant testamentum nullum esse, eo quod hi religiosi votis biennij ligati translati sint in superiorum potestatem, nec velle nec nolle habeant, strictius quam pupillus, qui traslaus est in tutoris potestate. Ergo sicut dispositio facta a pupillo suorum bonorum sine auctoritate tutoris non tenet, neque etiam tenere debet haec dispositio facta ab his religiosis Societatis Iesu, & ita sustinet Mol. Iesuista t. 1. de iust. disp. 139. post medium. Less. lib. 2. c. 4. d. 4. §. n. 28. Nihilominus verius censetur testamentum validum esse, esto aduersus paupertatis votum; quia paupertatis votum solum praestat, ut dispositio bonorum absque consensu superioris illicita sit, non tamen quod sit nulla. Nullitas enim ex aliquo decreto, & constitutione provenire debebat, quae tamen non reperitur in Societate. Vnde non est simile de pupillo, cui iure positio, & non naturali dispositio bonorum absque tutoris auctoritate sub decreto irritante interdicitur. Sic Sanch. li. 7. sum. c. 8. n. 25. indicat Azor. t. 1. in fin. mor. c. 12. q. 8.

4. Qui vero in Societate coadiutores firmati sunt, esto non sint professi, incapaces sunt testandi; quia iura propria incapaces sunt, quae sunt ratio decisionis illius. Auth. de monachis. c. 1. ingred. 19. q. 3. ac proinde hi religiosi sub eo decreto comprehenduntur, ut bene tradit Sanch. loc. alleg.

5. Deinde sub dicta incapacitate testandi non comprehenduntur Eremitae oblato, alijque religiosi sic lato vocabulo nuncupatio, quod professionem non emittunt, neque incapaces sunt bonorum suorum dominij. Sic alius relatis, Sanch. lib. 7. sum. c. 8. n. 40.

6. De religiosis professis in ordinibus militatibus est inter DD. grauis controversia, an testari possint? Et variis praesentibus omnis distinctione videndum est. Alij sunt laici in saeculo vitam communem cum aliis secularibus degentes, & matrimonij indites. Alij clerici, & ex his alij in conuentu viuunt, alij extra claustra beneficio seruientes, vel aliquam administrationem habentes Religiosi laici, quique equites militares vocantur testari possunt, tum ex privilegio Pontificis, tum ex recepta consuetudine. Nam Innoc. VIII. & Clem. VII. militibus S. Iacobi facultatem testandi concessit, & licet Pius V. hanc facultatem renouauerit, Greg. XIII. ea renouationem sustulit, & privilegia his militibus a Sede Apostolica concessa confirmauit. Clarius haec facultas testandi constat ex recepta consuetudine, ob qua non solum haeredes instituntur, & in maioriu succedunt, sed et illi instituiere possunt, & de facto institunt, teste Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. num. 22. Mol. Iesuista tom. 1. disp. 141. vers. est vero regia c. 1. §. 3. disp. 604. fin. Sanch. lib. 7. c. 8. n. 29.

7. An autem hac potestas testandi sit solum ex bonis Patrimonialibus, an etiam ex fructibus commendatarum? Cetero verius ad omnia bona extendi, eo quod consuetudo obtinuit hos milites perinde ac alios seculares, disponere posse de omnibus bonis. Sic Mol. Suar. & Sanch. locis allegatis. Mol. dicta disp. 141. affirmat ex vi voti non priuari dominio suorum bonorum, neque incapaces fieri de nouo acquirendi, esto usum illius dominij ligatum habeant, & voluntati superioris subordinatum. Quod si ita est, valebit utriusque testamentum ab his militibus factum, tametsi contra voluntatem suorum superiorum, ut diximus de religiosis Societatis Iesu sola biennij vota emittentibus. Verum ne voti paupertatis in hac testamenti actione, bonorum suorum suorum dispositione violent, scietate debent circumstantias in his legibus, & ordinationibus praescriptas. Ut si praescriptum sit fieri quocumque inuentarium bonorum tam mobilium, quam immobilium, & ostendi superiori, vel visitatori, debeant in hac parte fidelitatem seruare, alias rei erunt voti paupertatis, ut bene ex alijs notauit Sanch. lib. 7. sum. cap. 8. n. 33. & 34.

8. Religiosos equites D. Ioannis, qui matrimonij contrahendi incapaces sunt, aliquibus videtur esse testandi incapaces, tum ex voto, tum ex iure communi. Sic Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. in fine n. 25. At verius est oppositum, cum enim in saeculo degant, aliis secularibus similem, consuetudinem, ut votum paupertatis non esset ita strictum, sed permitteret eos retinere dominium suorum bonorum, illorumque dispositionem superioribus consentientibus. Quocirca solum eis interdicta est testamenti factio absque superioris suorum licentia ex regula, & constitutione, ac proinde si testamentum fuerit, etiam absque licentia, validum erit. Sic multis firmat Iacob. de Bore. cap. 96. n. 1. c. 3. vol. 1. quem refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. c. 8. n. 26.

9. Clerici horum ordinum militarium, si intra claustra suorum commendatarum aequae ac religiosi aliorum ordinum sunt incapaces testandi, quia votum solenne paupertatis emittunt, quo dominio, & proprietate suorum bonorum penitentur, neque alicui inueniuntur excepti, sic Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. in fine, n. 25. At non debent censeri intra claustra commorari, si solum ad temporariam alicuius officij, ut Prioris, commorantur, ita ut eo modo ad saeculum reuersuri, sic ex Morta li. in fin. ut commendatarum tendant ad perfectionem, c. 4. §. 4. n. 51. docet Sanch. c. 8. n. 37. Quod si hi religiosi extra claustra commorantur ex legitima licentia, ut solent causa inseruendi beneficio, vel alij causa, pro modo illorum inuentarium singulis annis conficiant, & suo superiori praesentent, insuperque tertio quoque anno ad superiore licentiam testandi petant, sic Morta, & Sanch. loc. alleg. affir mant Clem. VII. eam eis facultatem concessisse.

10. Insuper dixi religiosos professos incapaces esse testandi absque superioris licentia. Possent autem superiorum illis hanc facultatem concedere, ut relaxatione voti paupertatis, nihil indubitati iuris est, sicut enim potest superior concessione alicuius dominij religiosi professi facultatem concedere, donandi aliqua bona in vita, cur non poterit concedere facultatem ea donandi in morte via testamenti ad utramque donationem sola administratio bonorum dependens a superioris voluntate concedatur, & sic posse, & de facto fieri sustinet Nau. comm. 2. de regul. n. 57. c. 3. de rebus. Eccles. §. 11. monos. Couar. c. 2. de testam. num. 10. Mol. Iesuista, t. 1. de iust. disp. 141. circa finem. Sanch. lib. 7. sum. c. 8. n. 24. Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. n. 9.

11. Quod si roges, quis superior hac valet facultatem concedere? Respondet nulli alium praeter Summum Pontificem, quia est prohibitio iure communi inducta, quae ipsos praetatos regulo-

DE
CASTR
PALA
TOM
II

res, ac alios subditos astringens, neque alicubi inuenitur concessum prelati, ut secum ipsi, & cum suis subditis in ea prohibitione dispensent: sic Abbas in c. in presentia, n. 61. de probat. Nau. com. 2. de regul. n. 34. & 58. Mol. r. 1. de iustit. disp. 141. circa finem. Less. lib. 2. c. 41. d. 48. n. 73. Sanch. alios referens, li. 7. c. 8. n. 5. 45. & 47. Suar. r. 3. de rel. lib. 8. c. 16. n. 9. & 10.

11. Hanc autē facultatē nequit Pontifex (nisi dispensando in voto paupertatis) irreuocabiliter concedere, etiā si ea concesserit data cōpositione, seu cōpensatione. Quia licentia irreuocabilis pro bonis disponendi concedit illorum dominium, & proprietatem; siquidem concedit illorum dispositionem independentem ab aliena voluntate. Quapropter poterit eam reuocare, quoties sibi placuerit, antequam morte testamentum confirmetur, eaque reuocata eo ipso testamentum factum annullatur, quia solum vires habet, quatenus procedit ex voluntate testatoris habentis facultatem de bonis disponendi: sic Suar. d. lib. 8. c. 16. n. 13. & 16. Hęc facultas non finitur, quousque testamentum testatoris morte firmetur, quia vsque ad illud tempus non habet actum sui perfectum, & consummatum, sed potest religiosus vno testamento condito aliud de nouo efficere & pręstare reuocare; quia censendum est facultatem concedi iuxta testamenti naturam, quę est, vt durante vita testatoris reuocari possit, & aliud de nouo, effici docet Suar. r. 17. n. 15. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 6. n. 16.

13. Bona de quibus hęc facultas religioſo conceditur, religiosus sunt; quia religiosus voto paupertatis incapax est sibi aliquid acquirere, nisi omnia que acquirunt, religioni acquirunt. At quia Pontifex vt pote supremus religionum prelati omnium illorum bonorum dispensator est, & administrator, licetiam concedere potest de illis bonis disponendi; sed quia illorum dominus non est, nec licite concedere hanc facultatem potest ad vsus vanos, & profanos, & religiosum statum dedecere, qualis esset maioratus institutio ad familie nomen conseruandum. Qui enim mundo mortuus est, longe ab his vanitatibus esse debet. Sic Mol. iurista lib. 2. de primog. c. 9. n. 67. Mol. Iesuita r. 3. de iust. disp. 604. n. 5. Sanch. li. 7. c. 8. n. 53. Quapropter ad solos vius pios vel saltem honestos, & que ad religioſo statu alienoſ licentia concedere potest, Sanch. d. c. 8. n. 52.

14. Extenditur dicta facultas ad codicillos conſtitutos, quia codicillus pars est testamenti, vt bene tradit Gloſ. i. inſt. de test. intro. vnde in leg. conſtituitur. ff. de iure codicillor. dicitur, potentem facere testamentum, posse codicillos facere, quod non est intelligendum solum de potentibus à iure, vt explicuit Graf. r. 1. p. dec. li. 2. c. 31. n. 28. sed etiam de potentibus ex priuilegio, cum lex non distinguat, & priuilegium à principe concessum late debeat interpretari, sic alii docet Sanch. li. 8. de matr. disp. 11. n. 38. & lib. 7. sum. c. 8. n. 57. Adde extendi facultatem ad donationem causa mortis, quia hęc testamentum equiparatur vt pote vltimę voluntatis dispositio, decidit quia expresse, leg. Marcellus. ff. de donat. causa mort. ibi. Nam & mortis causa donate poterit, cui testari concessum est. Neque obstat prohibitionem religiosus factam testandi non extendi ad donationem causa mortis, vt multis firmat Sanch. lib. 7. sum. c. 8. n. 11. quia prohibitio vt pote odiosa non debet extendi, sed limitari; at facultas, & licentia, quę est priuilegium principis, extendi debet, sic sustinent Sanch. d. lib. 8. de matr. disp. 11. n. 38.

PUNCTVM XIII.

Qualiter professis habentibus descendentes, vel ascendentes legitimis licitum sit testari, & bona inter eos diuidere.

SUMMARIVM.

1. Habent descendentes legitimos conceditur bonorum diuisio.
2. Hęc dispositio iure canonico non tam scripto, quam consuetudine introducto approbata est.
3. Explicatur qualiter professio non impediatur hanc bonorum diuisionem.
4. Hęc bonorum diuisio testamenti rationem non habet, tamen si plures contra sentiant.
5. Sufficit vnicuique filium adesse, vt possit professus hanc diuisionem facere.
6. Comprehenduntur sub nomine liberorum nepotes, item legitimi, item naturales, & spurij, cum non necessarii heredes.
7. Qualiter inter filios hęc diuisio faciendā est.
8. Potest in Hispania pater religiosus in hac diuisione meliorare filium in tertia parte bonorum, & in quinta retenta sua equali parte monasterio.
9. Non extenditur hoc priuilegium ad ascendentes, tamen si aliqui contradicant.

T Ametū in superiori puncto dictum sit religiosum professum incapacem esse testandi, nihilominus si filios habeat, neque inter illos ante professionem hereditatem diuisit, bonoq; distribuit, conceditur ei facultas bona diuidendi, sic enim habetur in Auth. si qua mulier, de sanctis sim. Episcop. colat. 9. tit. 1. c. 38. & in Auth. si qua mulier. c. de Sacrosanct. Eccl. Ferd. à Castro Sum. Mor. Pars III.

& in Auth. nūc autem C. de Episc. & cleric. & refertur à Gratiano in c. si qua mulier 19. q. 3. ibi si qua mulier aut vir monasticā elegerit vitam, & intrauerit monasterium, liberis non extantibus monasterio, quod ingreditur, res eius competere iubemus. Sed si persona liberis habens, antequā de rebus suis inter eos disponat, monasteriū intret, licet ei postea inter eos diuidere, legitima non diminuta, & quod eis nō dedit monasterio cōpetat. Sed si omnem substantiam inter filios diuidere noluert, sua persona filiis connumerata partē sibi retineat, quę monasterio competere debet. Sed si post ingressum moriatur, antequā inter eos diuidat, filij legitimam percipiant, reliqua substantia monasterio cōpetente. Nunc autem quia monachus factus est, hoc ipso res suas obtulisse videtur, si prius testatus non sit, & exinde iudicio eius cessante lege disponitur, vt si liberis habeat, in quos, aut nihil, aut minus legitima portione quoquo donandi titulo contulerit, eatenus substantię monasterij destinatae detrahatur, ne quid contingat circa liberos iniquum. Procedit hęc lex tantum in religioſo ingrediente monasteriū capax successione, vt constat ex illis verbis, monasterio quod ingreditur res eius competere iubemus, & ex illis sua persona filiis connumerata partē sibi retineat, quę monasterio cōpetere debet. Vnde professus in religioſe Minorum, & Capuciorum, & in Societ. Iesu. vel ibi vota coadiutorum firmatorum emittens nequit hanc diuisionem bonorum inter filios facere, sed à puncto professionis, seu incorporationis filij succedunt, tanquam si naturaliter mortuus esset, vt bene relato Barr. & Iafone docuit Sanch. lib. 7. sum. c. 9. n. 2. & 3. & n. 4. aduertit & bene ad hanc diuisionem faciendam nulla religiosum professum indigere licentia; quia hęc à iure conceditur, eaque de causa à prelatiſ religionis nequit impediri.

2. Verūm vt hęc dispositio clariſ eluceat enodandę sunt aliquot difficultates. Prima: qualiter hęc dispositio cū sit iuris ciuiliſ, possit de bonis religiosorum disponere teneatur; monasterium ei assentiri; Sed huius difficultatis facilis est solutio asserendo illā dispositionem ciuiliſ iure canonico canonizatā esse, nō quia Gratianus eā in decreto retulit, (hoc enim insufficiens erat) sed quia Greg. Pap. in Epist. 6. li. 3. virtute approbavit; vsque & cōsuetudine latis recepta est, sic tradit Less. li. 2. c. 41. dub. 10. n. 82. Mol. Iesuita r. 1. disp. 441. post princ. vers. Hinc, in regn. Suar. r. 3. de rel. lib. 8. c. 10. n. 2. Sanch. li. 7. sum. c. 9. n. 7.

3. Secunda difficultas, qualiter religiosus professus hęc diuisionē bonorum inter filios facere possit, cum omnia bona de quibus religiosus ante professionē non disposuit monasterio capaci succedendi competat excepta filiorū legitima, & religiosus haberi dicitur propriū incapax sit. Sed huic difficultati optime respondet Suar. d. r. 3. lib. 8. c. 16. n. 4. primō asserendo votū paupertatis à religioſo habente filios esse nullum, non priuare bonorū dominio & illorū dispositione comparatione filiorū faciendā, sed potius sub ea intentione, & conditione à iure permittit emitti, quod non repugnat voto solempni paupertatis priuanti dominio, & dispositione ad alios vsus. Secundō respondet, illā distributionē non esse actū dominij, sed cuiusdā liberioris administrationis lege commissę in fauorē tū filiorū tū religionis, vt sic amor in filios, & pietas in religioſe abiq; vlla specie iniustitię, & auaritię efficacius ostenderetur. Dominium verō illorum bonorum ante diuisionem factam ad filios & monasterium pro indiuiso transire, & sic permanere, donec bona diuidantur, consentit huic responsioni Sanch. lib. 7. c. 9. n. 10.

4. Tertiā hęc diuisio vim habeat testamenti? Affirmat gloſ. in c. si qua mulier 19. q. 3. verbo diuidere. Battol. d. Auth. si qua mulier n. 20. Azor. r. 1. inſtit. mor. lib. 12. c. 6. q. 5. in fine. Suar. r. 3. de relig. lib. 8. c. 16. n. 2. Mouentur, quia est vltima voluntas, quę morte ciuiliſ cōfirmatur, succeditq; loco testamenti, quod ante professionē fieri debebat. At verius cenſeo illā diuisionem bonorum testamentū non esse, esto loco testamenti succedat, sed esse quendā actum administrationis à lege permittum. Sic Nau. com. 2. de regul. n. 45. Lessus lib. 2. de iustit. c. 41. dub. 10. n. 81. Sanch. alios referens, lib. 7. sum. c. 6. n. 11. Ratio ea est, quia nullū est verbum indicans hanc diuisionē bonorum testamentū esse, cur ergo asserendū est, & corrigenda lex generaliter prohibens religiosus testamentū condere, precipue cum ex hac sententia religiosi diuidentes bona fauorē recipiant, quippe sua dispositio via diuisionis & cuiusdā administrationis facta firmior perſistit, quā via testamenti, nā ex testamento oriatur actio, quę diuisioni denegatur, leg. diuisionis placitum. ff. de Pactis. Deinde in Hisp. vbi idē numerus testium requisitus est pro testamento inter liberos, ac inter extantes, leg. 1. Tauri, quę est lex 2. tit. 4. lib. 5. compilat. duplici teste hęc diuisio contenta erit, quę si testamentum esset sepe indigeret. Adde si illa diuisio testamentū est, non videretur posse ante mortem naturalem confirmari; nam mors ciuiliſ quę est professio, præcessit qua non obstante lex concedit testamenti facionem, ergo debet illam concedere iuxta materiam subiectam, & testamenti conditionem, quę est, vt sit vsque ad mortem decambulatoria. Asserendum ergo est, illam diuisionem testamentum non esse, sed actum administrat. à lege permittum.

5. Quarta: quot liberos religiosus professus habere debeat, vt gaudeat hac facultate bona inter eos diuidendi; Respondeo